

MEDLEMSUNDERSØKELSE – DIGITALISERING

«Ja takk begge deler?»

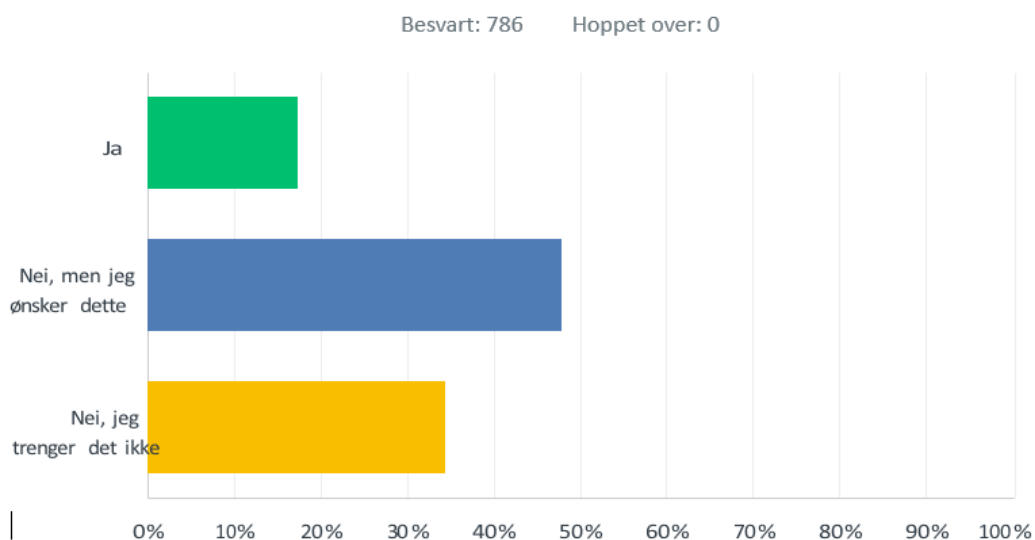
«Den største utfordringen ligger i at man digitaliserer for digitaliseringens skyld, og ikke fordi digitalisering fremmer læring. Jeg har ingen problem med å bruke digitale verktøy i undervisningen, men digitale lærebøker kjennes mest som et ønske fra forlagene enn fra skolene og lærerne der.»

I april og starten av mai 2024, har Skolenes landsforbund gjennomført en medlemsundersøkelse om digitalisering i skolen. Den ble sendt til alle våre yrkesaktive medlemmer på epost, unntatt kjøreskolelærere, med en purremelding.

Undersøkelsen besto av 22 spørsmål, uten forgrener. 786 medlemmer svarte, noe som tilsvarer 16 % av forbundets yrkesaktive medlemmer. Spørsmålene omhandler mellom annet hvilke verktøy elevene har tilgang på, hvordan digitaliseringen har blitt innført på de ulike skolene, og eventuelle ønsker om videreutdanning hos de ansatte. I tillegg har vi tatt utgangspunkt i spørsmål fra rapporten «Spørsmål til Skole-Norge», høsten 2023. Dette er Utdanningsdirektoratets spørreundersøkelse til skoler og skoleiere gjennomført av NIFU.

Størsteparten av medlemmene som svarte, 36,39 % var mellom 46 og 55 år, og 46,44 % jobbet i videregående skole. Dette samsvarer med medlemsmassen vår. Det var i tillegg et stort spenn i hvilke fag de underviste i, og alle fag var representerte.

SP4 Har du videre- eller etterutdanning innen digital pedagogikk?

47,96 % sier at de ikke har videreutdanning innen digital pedagogikk, men at de ønsker det, 34,61 % sier at de ikke trenger det og 17,43 % har det allerede.

Ett av spørsmålene vi stiller, er «Hva mener du er den største utfordringen når det kommer til digital praksis og digitalisering av skolen?» Dette var et tekstsvar, med fritekst. Her antok vi at flere kom til å svare mye skjermtid og uro, men 195 av 786 sier at det er kompetanse hos lærer, og noen få også hos elev i tillegg, som er den største utfordringen. I tillegg til dette er

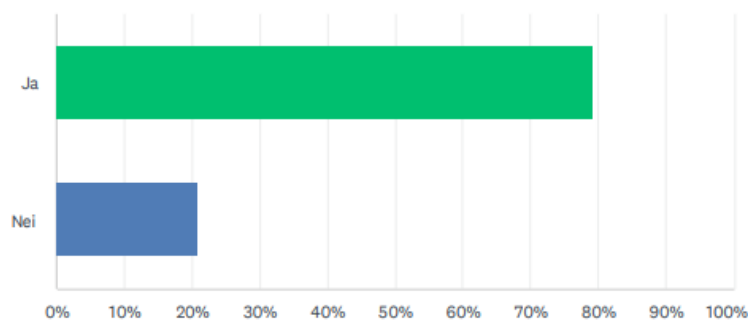
det flere som kommenterer at de ikke vet hvordan vurdering, kildehenvisning og KI/AI vil påvirke skole fremover og ønsker seg mer kompetanse om dette. Her eksemplifisert i to sitater fra tilbakemeldingene:

«En digital fremtid er viktig – både for å lære og forstå. Men i «jaget» etter gode karakterer, vil mange elever dessverre bruke AI, noe som gjør at de mister både kunnskap og refleksjon. En må finne en god balanse.»

«Hvordan vi skal forholde oss til AI i undervisningen, hjemmearbeid, eksamen. AI har kommet for å bli, men hvordan skal vi forholde oss til kunstig intelligens på en god måte i undervisningen slik at det blir en ressurs? Mange av mine kollegaer orker ikke å forholde seg til AI og tenker bare negativt rundt det.»

SP9 Støter du på hindringer eller utfordringer når du bruker digitale verktøy i undervisningen?

Besvart: 786 Hoppet over: 0

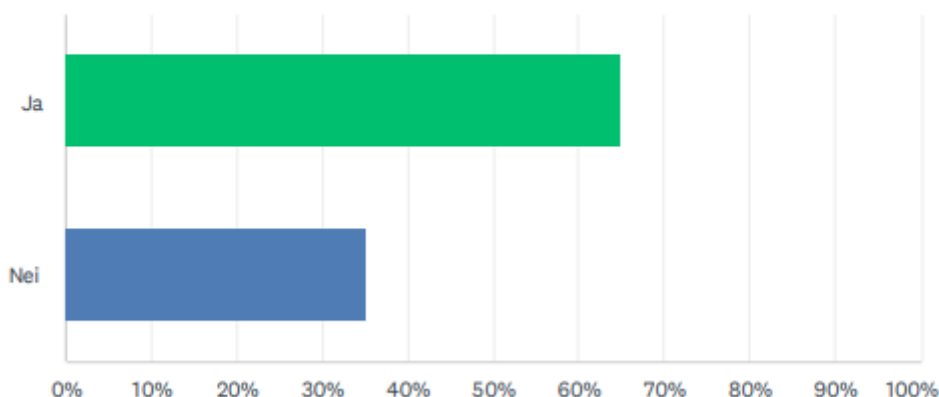
I tillegg har vi et ja/nei spørsmål om de støter på hindringer eller utfordringer, og der svarer nesten 80 % ja. Når de utdyper dette spørsmålet valgfritt i fritekst er det 41 av 107 svar som går på dårlig nettverk, kapabilitetsutfordringer, at verktøy/det tekniske svikter, og sågar strømbrudd. Men noen sier også at det å måtte forsvare skjermbruken for foreldre som er imot, eller at utfordringene uansett veier opp for tiden som brukes på å kopiere fra bøker.

Likevel, på spørsmålet om de opplever den digitale infrastrukturen som god nok for å gjennomføre digital undervisning, svarer 55,8 % ja og 44,15 % nei, så det er mulig at de som irriterer seg mest har kommentert, men også at det er stor forskjell på kommunene.

Når det kommer til bruk av digitale enheter, er det tydelig skille mellom skoleslagene. I videregående svarte 92,05 % at PC var det verktøyet deres elever hadde tilgang til. På ungdomstrinnet var det 54,44 % som sa at de bruker PC. Og på barneskole, småskolen og mellomtrinnet, er det i stor grad iPad som er den digitale enheten som brukes. På småtrinnet er det 73,3 %, og på mellomtrinnet 55,4 %. Mange har skrevet på fritekstfeltet her, og svart at de også bruker mobil, eller har tilgang på klassesett med iPad-er.

SP6 Mener du at det brukes for mye skjerm i skolen?

Besvart: 781 Hoppet over: 5

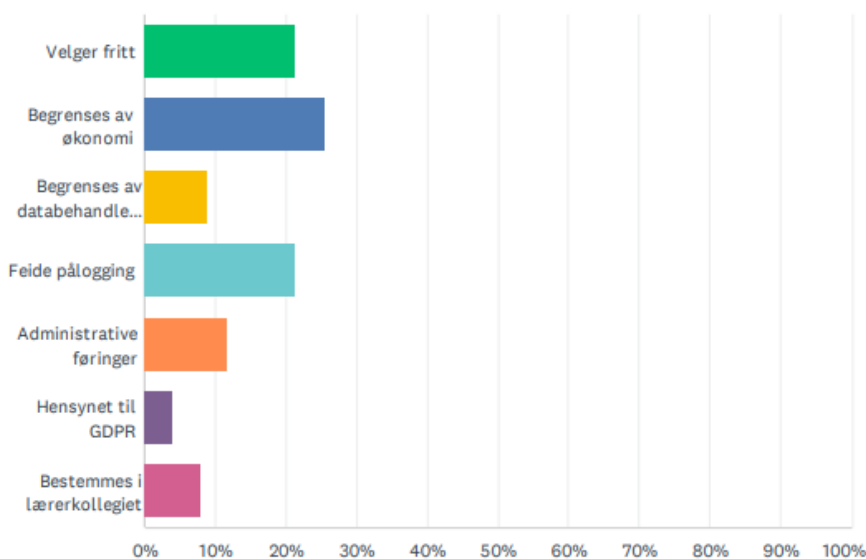

Det har vært en stor diskusjon om skjermbruk, i både medier og på personalrom. Derfor tok vi opp dette i undersøkelsen. Som i debatten, har heller ikke vi avgrenset eller definert hva vi mener er skjerm i skolen. 2/3 mener at det brukes for mye skjerm i skolen.

Likevel er det 43,3 % som er hverken eller på spørsmålet om hvordan de opplever digitaliseringa i skolen. Og 35 % mener den er positiv eller utelukkende positiv. I tillegg sier 46,18 % at balansen mellom trykte og digitale læremidler er god.

SP7 Lærerens autonomi i valg og implementering av digitale verktøy er viktig for oss i SL. Hvor mye frihet til å velge selv opplever du at du har?

Besvart: 786 Hoppet over: 0

På fritekstsvarene her kommer det frem en god autonomi for læreren, men også at det er økonomien som styrer hva de har tilgang til. Noen mangler også trykte læremidler fordi det

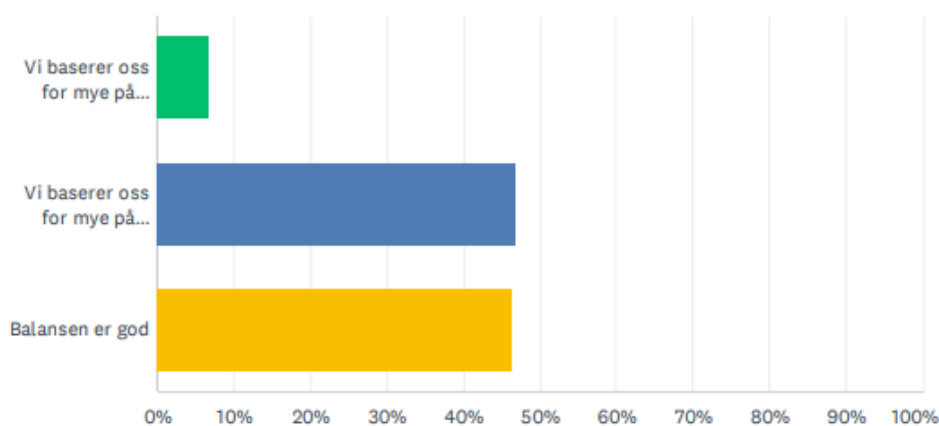
ikke er laget noen nye læreverk i deres fag etter kompetanseløftet. Her er medlemmene tydelig delte:

«Elevene har fysiske lærebøker etter at vi prøvde digitale, men vi lærere kunne gjerne fortsatt med digitale. Det har vi ikke fått ennå. Men meldt inn som ønske.»

«Elevene har ikke lenger trykte læremidler. Flere av oss lærere opplever at dette er negativt for elevene, da bruk av PC gjør det lettere å switche over til andre nettsted som ikke har noe med skolefaglige ting å gjøre.»

SP17 Hvordan vil du beskrive balansen mellom trykte og digitale læremidler?

Besvart: 786 Hoppet over: 0

Valgene av digitale og trykte læremidler foregår på ulike måter. Her var flere kryss mulig fordi vi antar at det gjøres på ulike måter innad på skolene. Hele 7 av 10 sier at det er innspill fra lærerteam eller individuelle lærere, og kun 15 % av avgjørelsene tas på skoleleder- eller skoleeiernivå uten å inkludere lærerne når det gjelder trykte læremidler. Også her dras økonomi frem som grunn til manglende valgfrihet. Valg av digitale læremidler er ikke så annerledes, også her involveres lærerne, men det kan virke som om det er flere som ikke vet hvordan valg av digitale læremidler foregår sammenlignet med trykte.

«Vi har en prosess som involverer lærerne, fordi fagforeningen presser så hardt på, men rektor er nøye med å uttrykke at han bestemmer. I tillegg får vi noen plattformer som er kjøpt inn av kommunen.»

Det sies at skolevesenet og læreryrket er et av de yrkene som vil merke innføringen av kunstig intelligens aller best. Det er både utfordringer og muligheter i KI, tidsbesparelser og tidstyver, men det viktigste er at de ansatte får nok kompetanse til riktig bruk. Fortsatt er det 65 % som svarer at de ikke har brukt KI med elever, og kun 11 % har brukt det i en vurderingssituasjon. Disse tallene kan også henge sammen med definisjonen av hva KI er, og at vi ikke i starten sa hvilke verktøy som bruker KI.

«Digitale verktøy forstyrrer enkelte elever – brukes til andre ting og til tider enn ønskelig. Noen sliter også med å komme i gang med arbeidet, for nå er det så mange andre ting de kan gjøre på skjermen. Dette klager foreldrene på. Noen ganger er det også en utfordring når elever glemmer iPad eller er uten strøm – vi har ingen alternative læremidler. Jeg ser absolutt for meg at dette med KI kan bli en god hjelp fremover, men også en utfordring etter hvert.»

65 % av de som har svart har ikke, eller vet ikke om de har fått opplæring i lovverket om innhenting av dataopplysninger fra elever. Dette ser vi i Skolenes landsforbund som alvorlig, og minner nok en gang på viktigheten av kompetanse både hos skoleeier, skoleleder og ansatte.

«Jeg prøver og feiler med elevene, det er lett å snakke med elevene når jeg ser at de har brukt KI, men jeg har verken tid eller kompetanse til å følge det opp. Ellers opplever jeg ikke at mine elever innehar god digital kompetanse eller at jeg har midler til å hjelpe de videre med det. Jeg trenger tid, kurs og en ledelse som tilrettelegger for dette.»

Skolenes landsforbund gjennomfører en større undersøkelse om arbeidsforhold og faktorer som påvirkere de ansatte, en gang i halvåret. Undersøkelsen sendes ut etter medlemslistene på epost, med purring per SMS.